



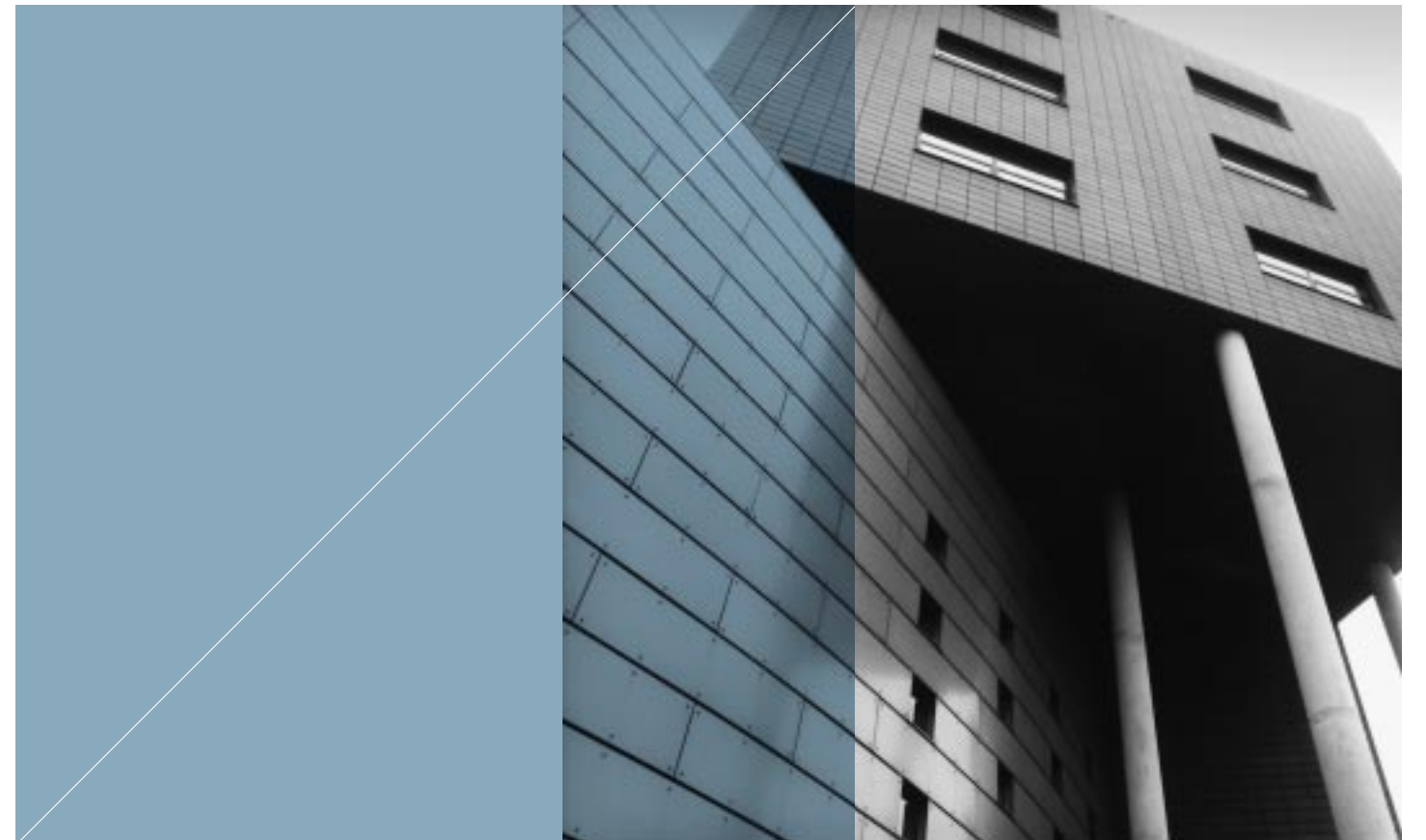
de Rechtspraak

Rechtbank Alkmaar

# eenheid in verscheidenheid

Jaarverslag 2002

Rechtbank Alkmaar





Het jaar 2002 was voor de Rechtbank Alkmaar een goed jaar. Hoewel spectaculaire gebeurtenissen uitbleven, was het een periode vol verandering. Op 1 januari werd het integraal management ingevoerd als nieuwe bestuursstructuur. Op dezelfde datum werd de stafdienst onderdeel van de rechtbank. Begin 2002 stampten de kwartiermakers een vreemdelingenkamer uit de grond. Dankzij een goede voorbereiding zijn al deze veranderingen probleemloos verlopen.

De rechtbankorganisatie bleef de situatie volledig meester. Ook toen tientallen nieuwe rechters, juridisch ondersteunende medewerkers en administratief ondersteunende medewerkers moesten worden ingewerkt, terwijl tegelijkertijd het herzien burgerlijk procesrecht voor de sectoren Kanton en Civiel een nieuwe werkwijze met zich meebracht en een versnelling van procedures veroorzaakte. Deze veranderingen legden een druk op de organisatie. Desondanks is de geprognoseerde productie ruimschoots gehaald (114%). Niet alleen die prognose bleek te kloppen, ook de uitgaven kwamen vrijwel overeen met de raming. Het beschikbare budget is tot op de laatste eurocent en ietsje meer uitgegeven. Die overschrijding was echter niet noemenswaardig. Met Noordhollandse nuchterheid hebben de medewerkers gedaan wat gedaan moest worden. En, als we het komende jaar dezelfde resultaten neerzetten, kunnen we net zo tevreden zijn als over het verslagjaar.

We doen ons werk in de wetenschap dat het nooit genoeg is. We hebben de zekerheid dat er ook in 2003 en volgende jaren nog heel wat te verbeteren valt. In 2002 is daarvoor een goede basis gelegd. In 2003 zal het gerechtsbestuur – als alle bestuurswisselingen hun beslag hebben gekregen – weer eens diep ademhalen en de eigen visie en doelstelling kritisch tegen het licht houden en de prioriteiten herordenen.

Namens het gerechtsbestuur,



Mr. J.C. van Dijk,  
president

# 1 Ontwikkelingen binnen de rechtbank en de sector Facilitaire Ondersteuning

**“De integratie van de stafdienst in de rechtbank is heel soepel verlopen. Iedereen beseft dat de rechtbank niet kan functioneren zonder de SFO. En de SFO-medewerkers zijn trots op de prestaties van onze rechtbank.”**

**Martin van der Jagt,  
voorzitter SFO en directeur bedrijfsvoering**

Voorafgaand aan elk jaar maken de rechtbanken met de Raad voor de rechtspraak (kortweg de Raad) afspraken over het aantal af te handelen zaken. Op basis van deze afspraken verdeelt de Raad de financiële middelen. In 2002 heeft de Rechtbank Alkmaar 14 procent meer zaken afgedaan dan afgesproken. De vreemdelingenkamer van de sector Bestuur (131%), de sector Civiel (111%), en de sector Kanton (107%) hebben duidelijk boven de doelstelling geproduceerd en compenseren daarmee de achterblijvende productie van de algemene kamer van de sector Bestuur (98%). De strafsector kwam uit op 106% van de gemaakte bestuursafpraak. Het budget voor 2002, in totaal 15,4 miljoen euro, is met 0,32% overschreden; de rechtbank sloot het jaar af met een tekort van 49.564 euro. Het ziekteverzuim bij de rechtbank, exclusief verzuim door zwangerschap, daalde fors. In 2001 lag het percentage nog op een zorgelijke 9,8%. Met gerichte maatregelen wist de rechtbank dit percentage te verlagen naar 5,46. De rechtbank kwam daarmee ruim onder het streefcijfer van maximaal 6% ziekteverzuim.

## Strategie en beleid

De afgelopen jaren heeft de rechtbank veel veranderingen doorgemaakt, terwijl tegelijkertijd de organisatie – en soms ook de werkdruk – snel groeide. Om die reden koos het gerechtshof in 2002 voor een pas op de plaats, voor een adempauze om lopende projecten af te ronden. Het gaat om projecten op de terreinen personeelsbeleid, werkprocessen en klantenwaardering.

Het bestuur heeft zich daarom in 2002 vooral bezig gehouden met:

- de invoering van de nieuwe bestuursstructuur
- verdere invoering van nieuw personeelsbeleid (competentiemanagement en loopbaanbeleid)
- het verbeteren en vastleggen van de werkprocessen
- het oplossen van de huisvestingsnood
- de externe oriëntatie van de rechtbank

## Nieuwe bestuursstructuur

Vrijwel geruisloos is in 2002 het integraal management ingevoerd. De volledige verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering binnen de sectoren is sindsdien geconcentreerd bij de sectorvoorzitters (rechters). Zij worden bijgestaan door een adviseur bedrijfsvoering. Vanwege de omvang van de sector Bestuur wordt de vreemdelingenkamer (mede) door een kamervoorzitter geleid.

De stafdienst en de bestuursondersteuning zijn als sector Facilitaire Ondersteuning (SFO) geïntegreerd in de rechtbank. Ook deze aanpassing verliep tamelijk rimpelloos. De directeur bedrijfsvoering treedt op als voorzitter van deze sector.

De voorzitters van de sectoren Civiel, Bestuur, Kanton, Straf en SFO vormen samen met de president het gerechtshof. Als collegiaal bestuur beslissen zij over alle zaken die de gehele rechtbank aangaan. De nieuwe bestuursstructuur bevalt goed. Eind 2003, begin 2004 wordt het integraal management geëvalueerd. Daarbij zal het gerechtshof ook de ervaringen betrekken die andere rechtbanken hebben met het door hen gekozen model.

## Personeelsbeleid

Bij de Rechtbank Alkmaar werken 287 mensen als rechter, gerechtsauditeur, juridisch ondersteunende medewerker, administratief ondersteunende medewerker, stafmedewerker of medewerker facilitaire zaken. De gemiddelde leeftijd van de medewerkers is 39,4 jaar. Van het totale aantal medewerkers is 73% vrouw en 27% man. Onder rechters liggen deze percentages op respectievelijk 44 en 56. Anders dan de rechtbanken in de Randstad heeft Alkmaar geen moeite om rechters en gerechtsambtenaren aan te trekken. De meeste vacatures worden vlot vervuld. Opvallend is de grote belangstelling van jonge, hoog opgeleide kandidaten, die na voltooiing van hun studie terugkeren naar hun geboorteregio. Het gerechtshof schenkt veel aandacht aan de continue verbetering van het personeelsbeleid. In 2002 zijn ook voor alle functies van de SFO in competentieprofielen beschreven welke vaardigheden nodig zijn. De andere sectoren beschikten al over competentieprofielen. Met behulp van deze informatie kan in het functioneringsgesprek worden vastgesteld welke competenties de medewerker verder moet ontwikkelen voor de eigen functie of om door te groeien naar een andere functie. Zonodig wordt een persoonlijk ontwikkelplan opgesteld, waarin staat welke opleidingen en trainingen de medewerker gaat volgen. Als sluitstuk van het personeelsbeleid zijn in 2002 loopbaanpaden opgesteld. Deze beschrijven hoe medewerkers van de administratie, de juridische ondersteuning en de rechterlijke macht kunnen doorgroeien naar een volgende functie. In 2003 wordt onderzocht of het ook mogelijk is dergelijke loopbaanpaden te ontwikkelen voor de SFO.

## Werkprocessen

Eind 2001 begon de sector Kanton als pilot voor de Rechtbank Alkmaar met het beschrijven van de werkprocessen. Dit project is zeer nuttig. Medewerkers gaan met elkaar praten over hoe de werkprocessen precies verlopen en krijgen daardoor zicht op allerlei mogelijkheden voor verbeteringen. Ook de andere sectoren zijn gestart met het beschrijven van de werkprocessen en zullen dit voor het einde van 2003 voltooien.

## Huisvesting

De rechtbank kampt met ernstige huisvestingsproblemen. Vanwege de groeiende ruimtenood werd begin 2002 samen met de Rijksgebouwendienst een plan ontwikkeld voor de plaatsing van noodhuisvesting met veertig werkplekken en vergadervoorzieningen. In september gaven de Raad en het Parket Generaal het groene licht, waarna de uitvoering kon beginnen. De oplevering van de noodhuisvesting, en de daarop volgende interne verhuizingen vinden plaats in maart 2003. Naar verwachting biedt de noodhuisvesting soelaas tot 2005.

In 2002 is ook uitgebreid overlegd met de Gemeente Alkmaar en de Rijksgebouwendienst over een uitbreiding van het gerechtshof. De gemeente heeft in 2001 de verwachting gewekt dat zij een uitbreiding van het gerechtshof op het naastgelegen slachthuisterrein zal steunen. In 2002 werd het de rechtbank duidelijk dat zich een tweede koper voor het terrein had gemeld. Het Horizon College wil op de terreinen rond het gerechtshof een scholencomplex bouwen. De gemeente drong aan op een gezamenlijk plan van rechtbank en Horizon College. Na maanden van vruchteloos overleg bood de gemeente begin 2003 eindelijk duidelijkheid: zij heeft al in 2001 vergaande toezeggingen gedaan aan het Horizon College.

In Hoorn is hard gewerkt aan de renovatie van het oude kantongerechtshof. Het monumentale pand is nu bijna geheel gerestaureerd: de zittingzalen zijn in hun oude luister hersteld, maar tevens zo ingericht dat de bruikbaarheid sterk is toegenomen.

## Externe oriëntatie

Klantgerichtheid is een belangrijk onderwerp voor de rechtbank. Op het gebied van de externe oriëntatie zijn in 2002 diverse initiatieven genomen. Het klantwaarderingsonderzoek van eind 2001 heeft in 2002 een vervolg gekregen. Voor mensen die zich op enigerlei wijze benadeeld of onheus behandeld voelen door de rechtbank en haar medewerkers is een klachtenregeling in het leven geroepen. Tot slot zijn de banden met de inwoners van het arrondissement aangehaald tijdens een Open Dag op 9 november.

## Klantwaarderingsonderzoek

Eind 2001 heeft Prisma, het onderzoeksbureau van de rechterlijke organisatie, bij zes zogenaamde Maatrechtbanken, dat zijn rechtbanken van vergelijkbare grootte, een onderzoek gehouden naar de waardering door 'klanten': rechtzoekenden en professionele partners (advocatuur, Openbaar Ministerie, etc.). In maart 2002 kwamen de resultaten beschikbaar. In het algemeen zijn klanten van de Rechtbank Alkmaar redelijk tevreden over de dienstverlening. Van de professionele partners was ruim 81% tevreden of zeer tevreden, terwijl 2,7% ontevreden of zeer ontevreden was; bij de rechtzoekenden waren deze percentages respectievelijk 69 en 16,3. De sectoren hebben de resultaten van het onderzoek geanalyseerd met speciale aandacht voor ongunstige afwijkingen van het gemiddelde. Elke sector heeft vanaf de zomer van 2002 verbetermaatregelen in gang gezet. Hierna volgen enkele voorbeelden. De inrichting van de hal en de wachtruimten zijn aangepast. Een onderzoek is gestart naar de telefonische bereikbaarheid van rechtbankmedewerkers. In 2003 zal de rechtbank een informatiesysteem over de wachttijden bij zittingen in gebruik nemen. Daarnaast wordt aandacht geschonken aan verbetering van de contacten met de ketenpartners, aan de steeds krappere termijnen waarmee de advocatuur wordt geconfronteerd en aan de bewaking van de rechtseenheid.

### Personele bezetting per 1 januari 2003

	Bestuur	Straf	Kanton	Civiel	SFO*	Totaal
Rechters	14,9 (13,0)	19,2 (15,0)	6,7 (6,7)	15,1 (14,0)		55,9 (49,8)
Secretariaat**	30,7 (28,1)	17,1 (13,5)	6,9 (6,1)	16,7 (17,7)		71,4 (65,4)
Administratie	20,1 (20,7)	12,0 (12,0)	15,5 (16,2)	18,9 (16,1)		66,5 (65,0)
Ondersteuning					53,6 (51,7)	53,6 (51,7)
<b>Totaal fte</b>	<b>65,8 (61,8)</b>	<b>48,3 (40,5)</b>	<b>29,1 (29,0)</b>	<b>50,7 (47,8)</b>	<b>53,6 (51,7)</b>	<b>247,4 (232,9)</b>

Bij de in de tabel vermelde cijfers gaat het om fte's (de personele bezetting omgerekend naar voltijdbanen van 36 uur per week) per 1 januari 2003. Tussen haakjes staat de bezetting op 1 januari 2002. Begin januari 2003 werkten er 287 mensen bij de Rechtbank Alkmaar. Velen werken in deeltijd. Gemiddeld werken de rechtbankmedewerkers 31 uren per week.

## Klachtenregeling

Op 1 januari 2002 is een officiële Klachtenregeling ingevoerd en worden ingediende klachten geregistreerd. In het afgelopen jaar kwamen achttien klachten binnen; dit op een totaal van 43.000 zaken. Vier klachten (waarvan drie van dezelfde klager) betroffen bejegening ter zitting door de rechter. Nadat de betrokken rechters waren gehoord en klager met dit standpunt was geconfronteerd, zijn deze klachten ongegrond verklaard. Twee klachten betroffen bejegening door een gerechtsambtenaar: niet correct doorverbinden en afwezigheid van een officier van justitie. Na schriftelijke uitleg konden deze klachten als afgedaan worden beschouwd. Eén persoon klaagde over een te trage afhandeling van de procedure; twee over onvoldoende informatie en één over een incorrecte afhandeling. Deze vier klachten zijn na onderzoek ongegrond verklaard. Vijf personen hadden klachten omtrent het inhoudelijk oordeel van de rechtbank; na uitleg over de beslissing zijn deze ongegrond verklaard. Drie klachten hadden geen betrekking op concrete gedragingen, maar waren uitingen van onbekendheid of onvrede. Het geheel overziend bleken diverse klachten voort te komen uit onduidelijkheid over en onbekendheid met de procedures. Goede schriftelijke informatie en een telefonische helpdesk kan een deel van deze onvrede voorkomen.

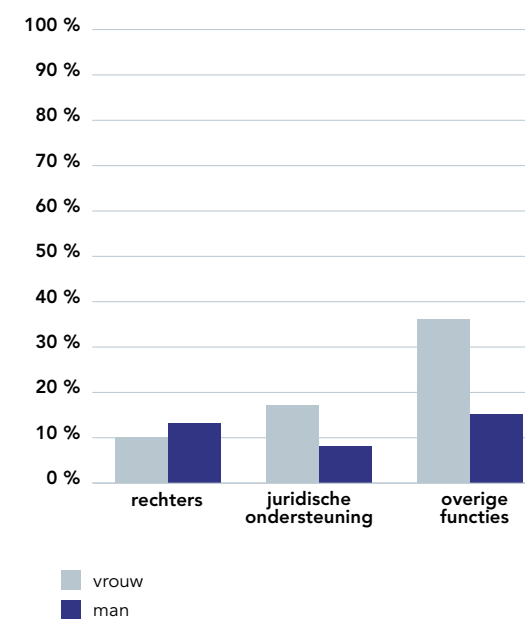
## Open Dag

Op 9 november 2002 heeft de Rechtbank Alkmaar een zeer succesvolle Open Dag gehouden. Ruim 3000 bezoekers kwamen een kijkje nemen. Zij konden nagespeelde zittingen bijwonen of een bezoek brengen aan de diverse instanties op de uitgebreide informatiemarkt. Voor vele bezoekers werd het een écht dagje uit: omdat er ook voor jeugdige bezoekers van alles te doen was, konden de ouders de zittingen volgen. De Open Dag werd mogelijk gemaakt doordat ruim tachtig medewerkers van rechtbank en parket zich als vrijwilliger hadden opgegeven.

Voor de Facilitaire Ondersteuning is het een uitdaging om zo snel, flexibel en klantgericht mogelijk te werken voor zowel interne als externe klanten.

Jeannette Nan-Smit (39),  
medewerkster sector Facilitaire Ondersteuning

### Rechters en overige medewerkers, verdeeld naar sekse



Wij zijn veelal het eerste aanspreekpunt. Veel mensen die hier komen zijn wat gespannen. Dan is het prettig dat een vriendelijke bode je wat op je gemak stelt.

Lau Liefing (59), gerechtsbode,  
sector Facilitaire Ondersteuning

Voor de sector Strafrecht was 2002 een bewogen jaar. Na de groei van de afgelopen jaren kreeg de sector te maken met een forse opleidingsinspanning. De komst van een vreemdelingenkamer trok een wissel op alle sectoren, maar dat gold in versterkte mate voor de strafsector. De formatie van de strafsector breidde uit. Als voorbereiding op het Schipholproject, dat begin 2003 van start is gegaan, werden in 2002 drie rechters, drie secretarissen en een administratief medewerker aangesteld.

Met zoveel veranderingen knelde het temeer dat de functies van sectorvoorzitter en adviseur bedrijfsvoering een deel van het jaar vacant waren.

Als overbruggingsmaatregel is in de laatste maanden een interim-manager aangesteld, terwijl de president het sectorvoorzitterschap waarnam.

De nieuwe sectorvoorzitter Reinier van Zutphen zal in april 2003 aantreden; de nieuwe adviseur bedrijfsvoering ging begin oktober 2002 aan de slag.

Het aantal zaken voor de meervoudige kamer (MK) steeg met 31 procent ten opzichte van 2001. De sector heeft op verzoek van het Openbaar Ministerie een voorraad oude zaken voor de meervoudige kamer afgedaan. Het Openbaar Ministerie kon daardoor een achterstand wegwerken. In combinatie met de opleiding van nieuwe rechters vroegen de verwerking van het aantal MK-zaken een forse inspanning van alle medewerkers. Zij moesten als het ware 'verbouwen terwijl de verkoop doorging'. Desondanks daalde het ziekteverzuim.

### Soort zaken

De sector strafrecht heeft in 2002 6.893 zaken afgedaan. De gewogen productie lag 6 procent boven de bestuursafpraak. Hoewel Alkmaar in een landelijk gebied ligt, krijgt de rechtbank steeds meer te maken met zware criminaliteit, zoals vrouwenhandel en afrekeningen in het criminele circuit. Het aantal gevallen van bezit en handel in (vuur)wapens en munitie dat voor de rechter kwam, steeg met 54% in vergelijking met 2001.

Ook is een toename zichtbaar van excessief geweld. De rechter behandelde bijna twee keer zoveel zaken van moord en doodslag als in 2001.

Het aantal feiten, waarin mishandeling een rol speelde, nam met 20% toe. Het aantal diefstallen bleef vrijwel stabiel. Wat betreft het soort zaken worden de verschillen met rechtbanken in de grote steden kleiner. Wel typerend voor een landelijk gebied zijn de delicten in de landbouwsector (economische en milieudelicten).

### 'Schipholzaken'

De sector Strafrecht heeft in 2002 de voorbereidingen getroffen voor de afhandeling van zogenaamde Schipholzaken. Door intensivering van de opsporing van drugszaken op Schiphol wordt de Haarlemse rechtbank overspoeld met drugskoerierszaken: bolletjesslikkers, bodypackers en kofferkoeriers.

In 2002 heeft de Rechtbank Alkmaar net als andere rechtbanken de Rechtbank Haarlem ondersteuning verleend. De strafsector Alkmaar hield drie MK-zittingen met Schipholzaken.

Een meer structurele ondersteuning is geregeld door het project Afdoening Schipholzaken, dat begin 2003 van start ging en loopt tot 2006. Volgens afspraak in een convenant met de Rechtbank Haarlem zal de strafsector in 2003 120 zaken voor de meervoudige kamer afdoen en daarnaast acht politierechterzittingen op Schiphol verzorgen.

### BOPZ-zaken

Het aantal zaken in het kader van de Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen steeg met 82% van 419 naar 763. In BOPZ-zaken oordeelt de rechter over een gedwongen opneming (of verlenging daarvan) omdat iemand een gevaar vormt voor zichzelf of zijn omgeving. Deze civielrechtelijke zaken vielen om organisatorische redenen onder de strafsector, maar verhuisden per 1 januari 2003 terug naar de sector Civiel Recht. De enorme aanwas aan BOPZ-zaken lag vooral aan een wijziging van de arrondissementsgrens. Daardoor kwam ook psychiatrisch ziekenhuis Duin & Bosch in Castricum onder de Rechtbank Alkmaar te vallen.

### Doorlooptijden

De doorlooptijden van strafzaken zijn verkort. De oorzaak ligt vooral in het landelijke project Verkorting

Doorlooptijden Jeugdstrafrechtketen. Het uitgangspunt is dat bij minderjarige verdachten binnen zes maanden na het verhoor het vonnis wordt gewezen. Het aandeel jeugdstrafzaken waarin dit lukt, is gestegen van 21,2% in 2001 naar 53,3% in 2002. Parket, ketenpartners en rechtbank zetten daarmee een prestatie neer die boven het landelijk gemiddelde ligt (39,3%). De doorlooptijden bij de verwerking van hoger beroepen zijn eveneens sterk bekort. De strafsector heeft nieuwe procedures ingevoerd, waarbij binnen de strafsector wordt gestuurd op een tijdige uitwerking van het hoger beroep. De sector is hiermee op de goede weg. Nieuw is dat hoger beroepen tegen politierechteruitspraken sinds eind 2002 kunnen worden behandeld door het Gerechtshof Leeuwarden, dat optreedt als nevenzittingsplaats van het Gerechtshof Amsterdam. Naar verwachting leidt deze uitbreiding van de capaciteit tot een aanzienlijke verkorting van de doorlooptijden bij de behandeling van hoger beroepen.

### Rechter-commissaris

De rechter-commissaris (RC) neemt een aparte positie in binnen de strafsector: hij is wel rechter, maar hij behandelt geen strafzaken op de zitting.

De RC is een onderzoeksrechter. Wanneer in ernstige of gecompliceerde zaken tegen een verdachte een zogenaamd gerechtelijk vooronderzoek (GVO) is gestart, leidt de RC het onderzoek. Hij hoort getuigen en hij kan de politie en de officier van justitie bevoegdheden verlenen om bepaalde dwangmiddelen te gebruiken voor het verzamelen van bewijsmateriaal. Gedacht kan worden aan inbeslagneming, doorzoeking van woningen of onderzoek aan het lichaam van personen. Tevens beslist de RC over de eerste tien dagen van de voorlopige hechtenis van een verdachte. In 2002 behandelde de rechter-commissaris 3.831 zaken. Er werden 399 onderzoeken geopend en 474 gesloten. De RC begeleidde 172 huiszoekingen en gaf 336 maal toestemming voor een telefoontap. Gedurende in totaal 12.772 dagen zijn tijdens strafrechtelijke onderzoeken telefoons afgetapt. Er vonden 806 verhoren van verdachten en 498 verhoren van getuigen plaats.

Het is belangrijk dat de verdachte voldoende gelegenheid krijgt om zijn verhaal te doen en dat uitspraken duidelijk zijn voor hem en de buitenwacht.

Sandra van Woensel (41), rechter sector Strafrecht

## Selectie aan strafbare feiten die voor de rechter zijn gebracht

	2002	2001	+/-
Bezit/handel in (vuur)wapens/munitie	108	70	+54%
Inbraken	246	204	+21%
Overvallen	59	36	+64%
Diefstallen	814	189	+3%
Milieudelicten	249	216	+15%
Openlijke geweldpleging	215	233	-8%
Mishandeling	578	482	+20%
Moord en doodslag	80	54	+48%
Zedenzaken	111	82	+35%

Bovenstaand overzicht vermeldt enkele categorieën strafbare feiten die het Openbaar Ministerie in 2002 en 2001 voor de rechter heeft gebracht en die hebben geleid tot strafoplegging of vrijspraak. Een verdachte kan voor meerdere strafbare feiten terecht hebben gestaan.

Na 18 jaar heb ik het nog steeds naar mijn zin in de strafsector. Ik werk met fijne collega's, krijg waardering en heb voldoende gelegenheid me verder te ontwikkelen.

Gerard Delis (40), gerechtssecretaris sector Strafrecht

**“De sector Bestuursrecht heeft al met al een zeer bewogen jaar achter de rug. Het vergde veel van de energie en veerkracht van onze medewerkers, die vaak onverwacht moesten inspringen en elkaar bijstaan, nieuwe rechtsgebieden en werkwijzen onder de knie moesten krijgen en vele nieuwe collega's moesten opleiden. Ze hebben zich er goed doorheen geslagen, en dat is zeker een compliment waard.”**

**Guus Harten,  
voorzitter sector Bestuursrecht en rechter**

De sector Bestuursrecht spreekt recht in geschillen tussen burgers en overheidsinstellingen op het gebied van onder meer sociale verzekeringen, bijstand, studiefinanciering, ambtenarenrecht en ruimtelijke ordening. Met de komst van een vreemdelingenkamer is daar in april 2002 het vreemdelingenrecht aan toegevoegd.

**Sectorvoorzitter**

Eind 2001 trad de toenmalige sectorvoorzitter mr. R.C. Stam terug. Gedurende 2002 heeft mevrouw mr. M. Zijp het sectorvoorzitterschap waargenomen. Op 1 januari 2003 trad de nieuwe voorzitter aan: mr. G.W.J. Harten, afkomstig van de Rechtbank Haarlem. Hij is tevens voorzitter van de kamer algemeen bestuursrecht.

**Vreemdelingenkamer**

De oprichting van de vreemdelingenkamer was een omvangrijke operatie, die in 2001 aanving met de komst van Oscar Korte als kwartiermaker. Gelijk begon de werving van ongeveer dertig medewerkers. In de zomer van 2001 stroomden de eerste medewerkers in. Begin 2002 viel de beslissing de formatie verder uit te breiden van 30 naar 36 fte.

De Amsterdamse vreemdelingenkamer speelde een belangrijke rol bij hun opleiding. Een deel van de medewerkers werd in Amsterdam opgeleid en twee Amsterdamse vreemdelingenrechtters verzorgden opleidingszittingen in Alkmaar. Vanaf 1 januari versterkte een Haarlemse vreemdelingenrechter de gelederen. Gelukkig lukte het om meer mensen met ervaring in het vreemdelingenrecht of met juridische procedures te vinden. De combinatie van een intensieve opleiding en het binnenhalen van kennis en ervaring legde een stevige basis.

Met de officiële opening en de benoeming van de kwartiermaker tot kamervoorzitter eindigde de oprichting van de vreemdelingenkamer.

Daarmee was de ontwikkeling echter nog niet voltooid: in de laatste maanden van het jaar zijn de ervaring en productie verder toegenomen. Dit zet zich naar verwachting dit jaar voort. Eind 2002 bestond de bezetting uit zeven rechters, achttien juridisch medewerkers, elf administratief medewerkers en een adviseur bedrijfsvoering.

**Productie vreemdelingenkamer**

De vreemdelingenkamer heeft in 2002 circa 1800 zaken overgenomen van de collega-kamers in Amsterdam, Den Haag en Haarlem. Juist dankzij deze zittingsrijpe zaken kon de vreemdelingenkamer al op 1 februari zelf aan de slag. Daarnaast stroomden 3.115 procedures nieuw in. Het betrof zaken van mensen met in totaal 115 verschillende nationaliteiten. In asielzaken waren de meest voorkomende landen van herkomst in volgorde Irak, Somalië, (voormalig) Joegoslavië, Iran en Sri Lanka. In de reguliere zaken ging het vooral om mensen uit Turkije, Marokko, Suriname, China en Irak. Bij de beoordeling over de vreemdelingenbewaring waren Algerije, Bulgarije, Marokko, Polen en Turkije de meest voorkomende landen van herkomst.

De uitstroom aan zaken bedroeg 2.124. Bijna eenderde van de uitstroom was het gevolg van intrekking van het beroep of het verzoek om voorlopige voorziening. Ruim zestig procent van de zaken is afgedaan door een uitspraak na een zitting. In 22 procent van de uitspraken werd het beroep (gedeeltelijk) gegrond

verklaard of het verzoek om een voorlopige voorziening (gedeeltelijk) toegewezen. In 70 procent werd het beroep ongegrond verklaard of het verzoek afgewezen.

Eind 2002 bedroeg de werkvoorraad ongeveer 3.200 procedures, bij de huidige productie komt dat neer op ongeveer 10 maanden werk. Het aantal vreemdelingenkamers was inmiddels flink uitgebreid en de instroom van zaken licht gedaald. Daardoor kwam de groei van de werkvoorraad landelijk, maar ook in Alkmaar, tot een eind.

#### Kamer Algemeen

De kamer Algemeen Bestuursrecht behandelt de overige bestuursrechtelijke geschillen over onder meer sociale verzekeringen, de Algemene Bijstandswet, de Wet op de Studiefinanciering, de Ambtenarenwet en

de Woningwet. Voor 2002 was aan de kamer 7,0 fte rechterlijke macht en 23,3 fte ondersteuning toegewezen. Met deze formatie zou de kamer 2.088 zaken afdoen. Het hele jaar door was er echter sprake van een onderbezetting; gemiddeld had de kamer de beschikking over 4,7 fte rechterlijke macht en 19,9 fte ondersteuning. Verder stond de productie onder druk omdat er vier rechters in opleiding (RIO's) en vier RAIO's (rechterlijke ambtenaren in opleiding) hun bestuursrechtelijke stageperiode bij de kamer hebben doorgebracht. Ook dit vergde een grote inspanning, omdat rechters tevens opleider moesten zijn.

Desondanks is het gelukt 2.047 zaken af te doen, wat dicht in de buurt komt van de afgesproken productie van 2.088.

Door het tekort aan rechters was er onvoldoende zittingscapaciteit om de 'prop' aan zittingsrijpe zaken

binnen redelijke termijn te behandelen. Daarom zijn in maart 2002 300 zittingsrijpe zaken, die de Rechtbank Alkmaar zou afdoen voor de Rechtbank Amsterdam, teruggestuurd. Vervolgens is alle aandacht gegaan naar de afdoening van Alkmaarse zaken.

#### Productie kamer Algemeen

De kamer heeft zoals gezegd iets minder zaken behandeld in 2002 dan was afgesproken. Naast het probleem van onderbezetting speelde ook mee dat de instroom achter bleef bij de verwachting.

Zo kwamen veel minder studiefinancieringszaken binnen. Hetzelfde geldt voor het aantal verzoeken om voorlopige voorzieningen. In 2000 en 2001 lag het aantal zaken boven de 2.000; in 2002 bleef de instroom steken op 1.487. Hiervoor is tot nu toe geen verklaring gevonden.

Door onder meer de lagere instroom daalde de werkvoorraad van 1.804 zaken op 1 januari 2002 naar 1.247 zaken op 1 januari 2003. De sector streeft ernaar de werkvoorraad in 2003 terug te brengen naar een ijzeren werkvoorraad van 750 zaken. Inmiddels wordt hierop gestuurd.

#### Verkortings doorlooptijden

De visie van de Rechtbank Alkmaar is: rechtspraak op tijd en op maat. De sector Bestuursrecht streeft ernaar alle zaken binnen een jaar af te handelen, conform de Landelijke Uniforme Procesregeling. Zo ver is het nog niet in alle zaken: in 2002 zijn slechts 582 van de 1.669 bodemzaken van de kamer algemeen binnen 12 maanden afgehandeld. De gemiddelde doorlooptijden zijn 524 dagen voor de schriftelijke afdoening van een bodemgeschil, 407 dagen voor een afdoening anderszins en 38 dagen voor een voorlopige voorziening.

In 2002 is een begin gemaakt met aanpassing en verbetering van de werkprocessen opdat het halen van de termijn binnen handbereik komt. Het jaar 2003 staat dan ook in het teken van terugdringing van de werkvoorraad, zittingsgericht werken en procesversnellingen. De doelstelling voor 2003 is dat de gemiddelde doorlooptijd op 350 dagen uitkomt. Verder zal het terugdringen van de werkvoorraad een positieve uitwerking hebben op de doorlooptijden. Eind 2003 moet de interne organisatie er klaar voor zijn om iedere nieuwe zaak binnen het jaar af te doen.

#### Vreemdelingenkamer: instroom, productie en bestuursafspraken 2002

	instroom	productie	afpraak	verschil*
Asielzaken	1.274	613		
Reguliere zaken	890	621		
Bewaringzaken	951	910		
<b>Totaal</b>	<b>3.115</b>	<b>2.124</b>	<b>1.624</b>	<b>+31%</b>

#### Kamer Algemeen: instroom, productie en bestuursafspraken 2002

	instroom	productie	afpraak	verschil*
Voorlopige voorzieningen	285	172	242	-19%
Bodemzaken sociale verzekeringen	497	459	334	+37%
Bodemzaken Ambtenarenwet	85	56	76	-26%
Bodemzaken ABW/studiefinanciering	335	239	248	-4%
Bodemzaken varia/ex-Arob	285	176	377	-53%
Bodemzaken meervoudige kamer	n.v.t.	38	43	-12%
Overige afdoening		901	768	+17%
<b>Totaal</b>	<b>1.487</b>	<b>2.041</b>	<b>2.088</b>	<b>-2%</b>

\*) percentage verschil tussen bestuursafpraak en in 2002 gerealiseerde productie.

Vreemdelingenrecht zegt veel over deze wereld. Het is een interessant rechtsgebied en ik ben vanaf de binnenkomst tot en met de uitspraak betrokken bij zaken.

Erol de Buur (30),  
senior gerechtssecretaris vreemdelingenkamer

Al jarenlang doe ik dit werk met veel plezier. Het werk is heel gevarieerd. Elke dag is anders. En: er zit een leuke club bij deze sector. We zijn goed op elkaar ingewerkt.

Joke Tuinenburg-van den Dries (37), senior vakgericht administratief medewerker kamer Algemeen

**“Het accent bij handelszaken komt steeds meer op de behandeling ter zitting te liggen. Dat vereist van rechters dat zij niet alleen vonnissen kunnen schrijven, maar vooral ook over zittingsvaardigheden beschikken. Rechters moeten communicatief zijn, overtuigen en gesprekken vaardig kunnen sturen. Bij de familierechter lag het accent altijd al op de mondelinge behandeling. Wat dat betreft is het werk in het familierecht en het handelsrecht meer op elkaar gaan lijken.”**

**Evert van der Molen,  
voorzitter sector Civiel Recht en rechter**

De sector Civiel Recht is in 2002 zeer productief geweest. Met 67% van de feitelijk benodigde bezetting heeft de sector een gewogen productie (gewogen op complexiteit van zaken) geleverd van 111% van de bestuursafpraak.

#### Handelskamer

Begin 2002 is het burgerlijk procesrecht ingrijpend gewijzigd. De twee belangrijkste veranderingen zijn de hogere eisen aan de dagvaarding en de bepaling dat in de regel een comparitie na antwoord (CNA) wordt gehouden: repliek en dupliek worden uitzondering. Vanaf 2002 heeft de sector in alle zaken, ook de oude, bekeken of een comparitie na antwoord zinvol zou zijn. Eind 2002 ging ruim 70% van de nieuwe zaken naar comparitie na antwoord. Het resultaat is dat 32% van de zaken werd geschikt, 29% van de zaken kwam direct voor vonnis, terwijl slechts in 5% van de zaken re- en dupliek plaatsvond. Bij de oude zaken lag dit percentage op 43. De CNA neemt de functie van re- en dupliek over, alleen gebeurt dit nu ter zitting. In een vroeger stadium van het conflict treden de rechters ordenend op. Hierdoor wordt de procedure flink versneld. De burger krijgt dus eerder duidelijkheid. In de nieuwe werkwijze

richten rechters zich minder op het schrijven van vonnissen en meer op conflictbeheersing. Ook kijken ze actief naar mogelijkheden om de zaak te schikken. Ze kunnen een schikking echter niet afdwingen. De gewijzigde werkwijze is alleen mogelijk, als rechters en ondersteuning bij de handelskamer goed op elkaar zijn ingespeeld. Veel energie is in 2002 gestoken in het stimuleren van een nauwe samenwerking. Die inspanning begint nu duidelijk vruchten af te werpen. De versnelling van de procedure leidde voor de sector wel tot meer zittingwerk. Er kwamen meer zittingen als gevolg van de CNA's. Daardoor ontstonden achterstanden in het schrijven van vonnissen. Vanaf eind juni deed de kamer daarom een beroep op de zogenaamde vliegende brigade in Den Haag. Sindsdien zijn 124 dossiers naar Den Haag gezonden. Vanaf augustus liep de achterstand in te schrijven handelsvonnissen niet verder op. Eind 2002 was de gemiddelde achterstand in het schrijven van vonnissen elf weken. Tegelijkertijd was de uitstroom aan zaken 25% hoger dan de instroom. De voorraad is dus afgenomen. Een in het oog springende verschuiving in vergelijking met 2001 is de toename van het aantal faillissementen en schuldsaneringen met 10%. Met name het aantal schuldsaneringen steeg fors (+19%).

#### Familiekamer

De familiekamer heeft gestaag productie gedraaid met korte doorlooptijden. Een opsteker was dat de kamer zeer goed uit de bus kwam tijdens het klantwaarderingsonderzoek, dat eind 2001 is gehouden. De uitstroom aan familiezaken liep achter op de afspraak, maar het valt nu eenmaal moeilijk te voorspellen hoeveel verzoeken tot echtscheiding in een jaar zullen komen. Eind 2002 bleek dit aantal lager te liggen dan eind 2001 was geschat. Bij de familiekamer zijn vanaf 1 april 2002 nieuwe procesreglementen ingevoerd. Dit heeft een aantal gevolgen. De verdeling van de huwelijksgoederengemeenschap en de afwikkeling van de huwelijkse voorwaarden kan als nevenverzoek tegelijk met de echtscheiding worden behandeld. Dit betekent een verzwaring van de werklust.

Alle rechtbanken registreren sindsdien hoeveel tijd deze uitbreiding kost. In 2003 zal het resultaat van de registratie bekend zijn en wordt in het landelijk overleg van familiesectoren bepaald tot welke conclusies dit leidt.

Een nieuw element is ook dat nu in alle gevallen, ook bij gemeenschappelijke verzoeken tot echtscheiding, de kinderen van 12 tot 18 jaar moeten worden opgeroepen, zodat de rechter hen kan horen. Wekelijks vonden daardoor één tot twee extra kinderverhoren plaats. Ook hiervan zal samen met andere rechtbanken de balans worden opgemaakt in het landelijk overleg in 2003. Een derde verandering betreft de invoering van een procesreglement voor alimentatie- en bijstandverhaalprocedures, dat termijnen geeft voor de diverse handelingen.

**De familiekamer neemt beslissingen die, hoewel ze diep ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer, het mogelijk maken dat mensen hun leven weer opbouwen.**

Diane Witsen (44), secretaris Familierecht

#### Sector Civiel Recht: instroom, productiecijfers en bestuursafpraak 2002

	instroom	productie	afsprak	verschil*
Beslissingen president	1.075	1.094	1.163	-6%
Familiezaken	3.236	3.372	3.750	-10%
Handelszaken	2.034	2.883	2.369	+22%
Afgifte aktes/verklaringen	3.739	3.739	3.553	+7%

\*) percentage verschil tussen de gerealiseerde productie en de bestuursafpraak

#### Soorten civielrechtelijke zaken

	2002	2001	+/-
Echtscheidingen	1.279	1.555	-18%
Faillissementen/schuldsaneringen	550	501	+10%
Kort gedingen	264	268	-1%

## Klantgerichtheid is heel belangrijk omdat ons werk ongrijpbaar is voor veel klanten. Zij kunnen vaak alleen afgaan op wat hun procureur/advocaat hen vertelt.

Marian Rooijackers (33), vakgericht administratief medewerker handelskamer

### In het nieuws: legionella-besmetting

Bodemprocedure ingesteld door de Consumentenbond ten behoeve van de slachtoffers van een legionella-besmetting tegen de Staat der Nederlanden, de stichting Westfriese Flora en twee standhouders.

#### Situatie:

In februari 1999 zijn bezoekers van de 66e Westfriese Flora in Bovenkarspel besmet met legionella. Een dertigtal mensen overleed daardoor. De meest waarschijnlijke besmettingsbron waren twee bubbelbaden. Op 12 december 2002 deed de civiele rechter uitspraak.

#### Samenvatting uitspraak:

De twee standhouders hebben onrechtmatig gehandeld jegens de mensen van wie komt vast te staan dat zij op de Flora zijn besmet met legionella.

Anders dan de handleidingen voor bubbelbaden adviseren, heeft de een geen en de ander onvoldoende maatregelen getroffen ter voorkoming van gezondheidsschade door bacteriegroei. Het treffen van deze maatregelen zou weinig kostbaar of bezwarend zijn geweest. De standhouders hebben een (ongeschreven) veiligheidsnorm overschreden. Het is niet van belang dat zij het risico op een legionella-besmetting niet konden voorzien.

Volgens de rechtbank heeft de staat niet onrechtmatig gehandeld. Voorzover zij daartoe bevoegd was, heeft de staat gezorgd voor regels met betrekking tot de hygiëne van water in openbare inrichtingen. Ook wijst de rechtbank de vordering tegen de stichting Westfriese Flora af. Niet kan worden geëist dat een organisator van een expositie controleert of alle standhouders voldoende voorzorgsmaatregelen treffen ter voorkoming van elk mogelijk gevaar.

(Zie ook rechtspraak.nl, uitspraaknummer AF1817)

**“Wij kantonrechters behandelen vooral gewone, alledaagse zaken. Een collega in ‘t land omschreef dat laatst als ‘rechtspraak op het gebied van wonen, werken en winkelen’. Die omschrijving is wat te beperkt. Daarnaast doen we een stukje strafrecht – namelijk verkeersrecht en overtredingen op het gebied van de openbare orde – en een flinke hoeveelheid familierecht. Als kantonrechter sta je dicht bij de burger. Zonder de verplichte kostbare bijstand door een advocaat kunnen mensen conflicten voorleggen aan een rechter die de zaak vlot en zonder al te veel formaliteiten afhandelt. Regelmatig neem ik bijvoorbeeld met een griffier ter plekke een kijkje. Mensen stellen dat op prijs. Bijvoorbeeld bij een conflict over de reparatie van een dak. Mensen kijken er dan van op dat ik langskom en op een keukentrap klim om met eigen ogen het dak te bekijken.”**

**Piet van de Sande,  
voorzitter sector Kanton en rechter**

In januari 2002 werd het kantongerecht een onderdeel van de rechtbankorganisatie. Dankzij een gedegen voorbereiding voltrok de overgang van zelfstandig kantongerecht naar sector Kanton van de Rechtbank zich rimpelloos. Alles verliep volgens plan.

In het verslagjaar kende de sector veel personele wisselingen. Twee rechters en een secretaris gingen met pensioen en twee administratieve medewerkers vertrokken. De sector werd vervolgens aangevuld met één rechter, één secretaris en vier administratieve medewerkers. Het inwerken van nieuwe mensen is een hele belasting, omdat elke medewerker op de administratie een paar duizend zaken per jaar verwerkt. Met vereende krachten zijn achterstanden voorkomen.

### Verkorting procedure

Een forse verandering voor de werkwijze bij handelszaken was de invoering van het herzien burgerlijk procesrecht op 1 januari 2002. De comparitie na antwoord (CNA) deed daarmee zijn intrede bij de sector Kanton. Eerst is onderzocht in welke zaken een CNA zinvol is en in welke niet. Een CNA blijkt in kleine zaken niets bij te dragen, maar vooral van waarde te zijn in arbeidszaken en in zaken met een groter financieel belang.

Over de hele linie zijn rechters en belanghebbenden enthousiast over de nieuwe werkwijze. Mensen krijgen veel sneller een rechter te spreken. De rechter heeft vervolgens een actieve rol. Bij complexe zaken bekijkt de rechter samen met de advocaten hoe een geschil zo efficiënt mogelijk tot een einde kan worden gebracht. De rechter geeft een visie op het probleem, bepaalt welke informatie nodig is en welke discussiepunten relevant zijn. Ook onderzoekt de rechter de mogelijkheden van een schikking. Het houden van een CNA verkort de procedure met minimaal twaalf weken.

### Productiecijfers

De instroom bij familierecht nam sterk toe door het gestegen aantal onderbewindstellingen en mentoraten. Voor een deel valt de toename te verklaren vanuit de forse toename van het aantal schuldsaneringen in de vorm van een onderbewindstelling. Ook een gewijzigd beleid bij instellingen en gezinsvervangende huizen heeft bijgedragen aan de stijging.

De sterkste toename is te zien bij de arbeidsontbindingen. Ten opzichte van 2001 was sprake van een stijging met 38% tot 1.130 zaken. Hier bestaat een directe relatie met de teruglopende conjunctuur. Daarnaast is het zo dat werkgevers zich vaker dan vroeger tot de kantonrechter wenden voor een arbeidsontbinding in plaats van dat zij een ontslagvergunning aanvragen.

De recessie slaat vooral toe in de IT-sector. Werkgevers in deze sector vragen vaak ontbinding aan voor meerdere werknemers. Ook is er een stijging van het aantal Mulder-zaken (verkeerszaken). Deze toename heeft alles te maken met een verkeersproject in de Kop van Noord-Holland. De politie controleert daar intensiever op onder meer overschrijding van de maximum snelheid en het niet dragen van de autogordel.

### Vorraden

Door de verkorting van de procedures voor handelszaken kampte de kantonsector een tijd lang met dubbel werk. Toen de oude zaken werden ingehaald door de nieuwe, ontstond er als het ware een prop in de pijplijn. Toch zijn er in 2002 meer handelszaken uitgegaan dan binnen kwamen, waardoor de voorraad met 22% is gedaald. De voorraden Mulder-zaken en familiezaken namen eveneens af, beide met 27%.

### Sector Kanton: productiecijfers en bestuursafspraken

	productie	afpraak	verschil*
Beslissingen president/kantonrechter	223	230	-3%
Familiezaken	4.902	4.200	+17%
Handelszaken	10.878	9.925	+10%
Strafzaken	3.102	2.925	+6%
Afgifte akten en verklaringen	2.116	0	

\*) percentage verschil tussen de bestuursafpraak en in de 2002 gerealiseerde productie.

#### In het nieuws: klokkenluider van Petten

De Nuclear Research en Consultancy Group (NRG) in Petten verzoekt de kantonrechter om ontbinding van een arbeidsovereenkomst.

#### Situatie:

In 2001 meldt een werknemer van de kernreactor in Petten per brief aan zijn werkgever NRG dat de veiligheid rond de reactor gevaar loopt. Vervolgens praat de man met de pers. De man wordt daarop van zijn functie ontheven en overgeplaatst naar een andere afdeling. Tevergeefs probeert de werknemer via een kort geding zijn oude functie terug te krijgen. Door berichten in de media is NRG gedwongen de reactor tijdelijk stil te leggen voor een onderzoek naar veiligheidsrisico's. Uit het inspectierapport blijkt dat er geen sprake was van een verhoogd

risico voor werknemers of omwonenden. Intussen zit de werknemer ziek thuis. Op 2 juli 2002 doet de kantonrechter uitspraak.

#### Samenvatting uitspraak:

De werknemer van de NRG kan niet worden aangemerkt als 'klokkenluider' en geniet derhalve ook niet de arbeidsrechtelijke bescherming van een klokkenluider. De man heeft onvoldoende ondernomen om zijn klacht intern te uiten. Ten onrechte heeft hij zijn geheimhoudingsplicht geschonden en de indruk gewekt dat de bedrijfsvoering van NRG een direct gevaar vormde. De kantonrechter willigt het verzoek tot ontbinding van de arbeidsovereenkomst in, omdat sprake is van een vertrouwensbreuk. NRG treft ook, maar in beperkte mate verwijt voor de vertrouwensbreuk. Daarom kent de kantonrechter in zijn vonnis slechts een lage vergoeding toe aan de werknemer. (Zie ook rechtspraak.nl, uitspraaknummer AE4706).